NORSK FRILUFTSLIV
Christian Krohgs Gate 10 | 0186 OSLO
post@norskfriluftsliv.no
www.norskfriluftsliv.no
Org.nr. 971 262 834

Kultur- og likestillingsdepartementet

Oslo, 30.10.26

Innspill til ny stortingsmelding om idrett

Norsk Friluftsliv er fellesorganisasjonen for 19 frivillige friluftslivsorganisasjoner, med rundt én million medlemskap og over 5000 lokale lag og foreninger.

Vi takker for muligheten til å komme med innspill til ny idrettsmelding.

Det viktigste målet for den nye idrettsmeldingen må være å få flere i fysisk aktivitet – og sørge for at flere fortsetter å være aktive gjennom hele livet.

Norsk Friluftslivs hovedbudskap:

A. Videreført hovedmålet i den statlige idrettspolitikken: «Idrett og fysisk aktivitet for alle», herunder friluftsliv

Den statlige idrettspolitikken må fortsatt favne både organisert idrett, egenorganisert aktivitet og friluftsliv. Idrett og friluftsliv utfyller hverandre og gir mennesker med ulike interesser og forutsetninger mulighet til å være aktive gjennom hele livet. Skal målet om fysisk aktivitet for alle nås, må politikken ivareta hele bredden av aktiviteter, uavhengig av hvordan de er organisert. Se punkt 1.

B. Styrk spillemidlene til friluftslivsaktivitet

Friluftslivets andel av spillemidlene har falt fra 1,33 til 1,15 prosent i løpet av fem år. Friluftslivets år 2025 viste at mer penger gir mer aktivitet og gjør det mulig å nå nye grupper. Se punkt 1 og 2.

C. **Anerkjenn friluftslivsorganisasjonenes rolle i å legge til rette for friluftsliv og idrett.** Frivillige friluftslivsorganisasjoner legger til rette for både organisert og egenorganisert aktivitet gjennom opplæring, inkludering og vedlikehold av friluftslivsanlegg. Innsatsen kommer hele befolkningen til gode, også dem som ikke er medlemmer.

D. **Sørg for at spillemidlene kommer alle aldersgrupper til gode**

Spillemidlene må bidra til at mennesker i alle aldre får mulighet til å drive med aktivitet. Det må bli lettere å være fysisk aktiv også som voksen og eldre, uten at satsingen på barn og unge svekkes. Se punkt 5.

E. **Harmoniser hvem som kan søke om spillemidler til friluftslivsanlegg**

Søknadsbestemmelsene for hytter og løyper bør harmoniseres med § 6 i den ordinære anleggsforskriften.

Innspillet vårt videre følger departementets inndeling.

1. Idrettens verdi, rolle og samfunnsbidrag

Videreføre hovedmålet i den statlige idrettspolitikken: «Idrett og fysisk aktivitet for alle».

Den nye idrettsmeldingen må videreføre målet om «Idrett og fysisk aktivitet for alle». Friluftsliv er fysisk aktivitet i seg selv, ikke bare et virkemiddel for bedre folkehelse.

Vi støtter at meldingen skal handle om både organisert, egenorganisert og egendrevet idrett og fysisk aktivitet. Friluftsliv må synliggjøres som en viktig del av den egenorganiserte og organiserte aktiviteten.

Forrige gang idrettsmeldingen ble behandlet, sluttet en samlet familie- og kulturkomité seg til dette målet. Et flertall pekte særlig på friluftsliv og egenorganisert aktivitet som viktige for å møte folkehelseutfordringene.

Mye har endret seg siden da. Men behovet for å få flere i aktivitet er ikke blitt mindre. Vi blir flere eldre, og fysisk inaktivitet, psykiske helseutfordringer og sosiale forskjeller er fortsatt store samfunnsutfordringer. Derfor er målet om idrett og fysisk aktivitet for alle like viktig i dag som i 2012.

Idrett og friluftsliv utfyller hverandre

Kari er ti år og har akkurat begynt i speideren. Her får hun være med på fjelltur, klatring og seiling med sjøspeiderne. Det er seiling hun liker aller best, og året etter begynner hun i den lokale seilforeningen. Slik kan friluftslivet åpne døren til idretten.

Det finnes mange barn som Kari. Men sammenhengen mellom idrett og friluftsliv går begge veier. En orienteringsløper som legger konkurranseskoene på hylla, fortsetter å bruke naturen og finne gleden i turer og friluftsliv.

Organisert idrett, egenorganisert aktivitet og friluftsliv utfyller hverandre.

Seks av våre medlemsorganisasjoner – Padleforbundet, Orienteringsforbundet, Dykkeforbundet, Seilforbundet, Skiforeningen og Klatreforbundet – driver aktiviteter som er både idrett og friluftsliv.

Medlemmene driver med aktiviteter de liker, enten for å trene og konkurrere, eller for å være ute og mestre nye utfordringer. Hva vi liker å gjøre, og hvordan vi ønsker å være aktive, kan endre seg gjennom livet. Det viktigste er at vi finner aktiviteter vi liker, og som gjør at vi fortsetter å være fysisk aktive.

Den organiserte idretten gjør en svært viktig innsats, særlig for barn og unge. Gode rammevilkår for idrettslagene er viktig for et aktivt samfunn.

Men at noen slutter i et idrettslag, betyr ikke at de slutter å være fysisk aktive. Mange fortsetter med andre aktiviteter, som turer, ski, padling eller klatring, uten å delta i organisert idrett. Det mangler kunnskap om sammenhengen mellom idrettsaktivitet og friluftslivsaktivitet og hvordan de utfyller hverandre.

Skal staten lykkes med målet om fysisk aktivitet gjennom hele livet, må staten sørge for bredde i aktivitetstilbudene, i kunnskapsgrunnlaget, utvikling av anlegg og andre virkemidler.

Friluftslivets år viste hva økte aktivitetsmidler utløser

25 prosent flere prøvde en ny friluftslivsaktivitet i Friluftslivets år 2025. Og flere fant veien ut i naturen. Andelen som driver med friluftsliv ukentlig, økte med 3 prosent. Det viser hva investeringer i friluftslivet skape.

Friluftslivets organisasjoner får aktivitetsmidler over spillemidlene, som Norsk Friluftsliv fordeler til medlemsorganisasjonene. De siste fem årene har friluftslivets andel falt fra 1,33 til 1,15 prosent. Det er en langt svakere utvikling enn for spillemidlene til idrettsformål samlet.

I Friluftslivets år ble det satt av 25 millioner kroner ekstra over Klima- og miljødepartementets budsjett til friluftslivsaktivitet i regi av lag og foreninger. Den eksterne evalueringen fra Rambøll (2026) viser at:

- støtten økte deltakelsen og utløste betydelig egeninnsats og annen finansiering
- tilskuddet var en forutsetning for mye av økningen i den lokale aktiviteten
- gratis, åpne arrangementer i nærmiljøet var det som fikk flest med. De samme arrangementene nådde også personer som ikke tidligere har drevet mye med friluftsliv.
- varige effekter krever kontinuitet, kapasitet og finansiering.

Erfaringene bør følges opp gjennom styrkede aktivitetsmidler over spillemidlene.

Den nye folkehelseloven styrker behovet for en bred politikk

Ny idrettsmelding er ingen folkehelsemelding, men meldingen må ta høyde for nye bestemmelser i den reviderte folkehelseloven, som trådte i kraft 1. januar 2026, som tydeliggjør statens ansvar for å fremme befolkningens helse og utjevne sosiale helseforskjeller, og etter § 22 skal statlige myndigheter vurdere konsekvenser for befolkningens helse.

Kultur- og likestillingsdepartementets ansvar for idrett og fysisk aktivitet må ses i sammenheng med dette.

Norsk Friluftsliv ber ikke om en endret ansvarsfordeling mellom departementene. Klima- og miljødepartementet har hovedansvaret for friluftslivspolitikken, men friluftsliv er en sentral del av befolkningens fysiske aktivitet og må derfor fortsatt inngå i Kultur- og likestillingsdepartementets politikk og virkemidler for fysisk aktivitet.

2. Deltakelse og inkludering i idretten

Ta utgangspunkt i aktivitetene folk ønsker å drive med

7 av 10 vil være mer aktive, og de fleste av dem vil gå tur til fots eller på ski. Hele 8 av 10 mener friluftsliv er det viktigste fritidstilbudet i kommunene, viser undersøkelser Ipsos har gjort på vegne av Norsk Friluftsliv.

Skal flere bli varig aktive, så må regjeringens politikk for idrett og fysisk aktivitet legge til rette for de aktivitetene folk faktisk ønsker å drive mer med.

Friluftsliv gjør at folk kan være aktive i alle aldre, med ulike ferdigheter. Men tilgang til natur og mulighetene til å delta er ikke lik for alle. Personer med lav utdannelse og med innvandrerbakgrunn er mindre aktive, ifølge Miljødirektoratet. Det koster penger å tilrettelegge og rekruttere nye grupper.

Spillemidlene til friluftslivsaktivitet må sikres

I år fikk Norsk Friluftsliv 31,5 millioner kroner i spillemidler til friluftslivsaktivitet, mens medlemsorganisasjonene våre fikk 20 millioner kroner i aktivitetsmidler fra Klima- og miljødepartementet.

Kultur- og likestillingsdepartementet gir dermed mer støtte til friluftslivsaktivitet enn vårt eget fagdepartement, når vi ser på disse to ordningene.

Vi er bekymret for at en snevrere idrettspolitikk vil gi mindre friluftslivsaktivitet, også for barn og unge som ønsker et alternativ til konkurransebasert aktivitet.

Skiforeningen viser hvor viktige spillemidlene er for aktivitetstilbudet til barn. Gjennom tilskuddet fra KUD, fordelt via Norsk Friluftsliv, kan Skiforeningen tilby gratis aktivitetsdager og åpne ferietilbud. Midlene utgjør om lag halvparten av budsjettet for disse tilbudene. Dersom støtten faller bort, må aktivitetene reduseres betydelig, og langt færre barn vil få mulighet til å delta. Skal tilbudene fortsatt være gratis og tilgjengelige for målgruppen, er spillemidlene avgjørende.

Som følge av fritiderklæringen har alle barn og unge har rett til å delta på en aktivitet de selv ønsker å delta på. Det er viktig å anerkjenne behovet for et mangfoldig aktivitetstilbud, som i dette tilfelle inkluderer friluftslivsaktiviteter uten fokus på prestasjon, som det er dokumentert at særlig tenåringer synes er utfordrende.

Den nye idrettsmeldingen bør derfor bekrefte at friluftsliv fortsatt inngår i politikken for idrett og fysisk aktivitet, og at spillemidlene til friluftslivsaktivitet videreføres og styrkes som et selvstendig og forutsigbart virkemiddel.

Evalueringen av Friluftslivets år viser at det krever målrettet innsats, samarbeid, tid og forutsigbare rammer å nå grupper som personer med innvandrerbakgrunn og personer med funksjonsnedsettelse. Det krever ressurser og ressurser over tid, for å kunne arbeid godt med å sikre deltakelse i aktivitet og hindre barrierer for deltakelse som vi kjenner til.

Norsk Friluftsliv ber om

- at spillemidlene til friluftslivsaktivitet videreføres og styrkes som et selvstendig virkemiddel
- at aktivitetsmidlene tildeles tidlig nok til at organisasjonene kan planlegge aktiviteten for året
- at muligheten for flerårige tilskudd vurderes
- at friluftslivet sikres egne midler i en eventuell oppfølging av «Alle inkludert!» etter 2026
- at erfaringene fra Friluftslivets år brukes for å redusere barrierer for deltakelse og invitere flere med i friluftslivsaktivitet.

3. Anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Når målet er fysisk aktivitet for alle, må anleggspolitikken legge til rette for arenaene der folk faktisk er aktive. Stier, løyper, nærmiljøanlegg og enkle friluftslivsanlegg brukes både til organisert og egenorganisert idrett og friluftsliv, og de fleste er åpne for alle.

Vi har i dag bedre kunnskap om hva det koster å bygge anlegg enn om hvilken verdi de har for befolkningen. Det er behov for mer kunnskap om hvilke anlegg folk faktisk bruker, hvem som bruker dem, og hvordan de bidrar til økt fysisk aktivitet. Bedre kunnskap om behov, bruk og samfunnsnytte vil gi et bedre grunnlag for prioritering av spillemidler og utvikling av anlegg som kommer flest mulig til gode.

Bærekraftige anlegg
Bærekraft må stå sentralt i framtidens anleggspolitikk, og prinsippene i naturmangfoldloven må legges til grunn. Enkle anlegg i nærmiljøet gjør det lettere å være aktiv der man bor, og gir mindre kjøring. Samtidig må det skje på naturens premisser og uten unødvendige naturinngrep.

Harmoniser hvem som kan søke om spillemidler til friluftslivsanlegg
Den Norske Turistforeningen (DNT), Norges speiderforbund og Norges Jeger- og fiskerforbund (NJFF) eier og driver hytter.

Alle bruker hyttene til friluftsliv, men organisasjonene har ulike hovedformål. Det kan få betydning for hvilke tilskudd de kan søke om.

Den nye anleggsforskriften, som trådte i kraft i juni 2026, åpner i § 6 for at Norsk Friluftsliv og medlemsorganisasjoner som har friluftsliv som formål eller hovedaktivitet, kan søke om tilskudd til bestemte anleggskategorier.

Men tilskuddsordningen for løypetiltak og overnattingshytter har snevrere søkekriterier enn de ordinære spillemidlene til anlegg. For overnattingshytter ved kysten og i lavlandet kreves det at organisasjoner under Norsk Friluftsliv har friluftsliv og fysisk aktivitet som hovedformål.

For hytter og løypetiltak i fjellet er det blant annet krav om at frivillige foreninger utenfor DNT må ha et formål som tilsvarer DNTs. Dermed faller blant annet mange av våre medlemsorganisasjoner utenfor disse ordningene bla. speiderne. Selv om hyttene er åpne brukes til friluftsliv og tilfredsstiller formålet med tilskuddsordningen.

Det mener vi er lite hensiktsmessig. Det bør være organisasjonens faktiske friluftslivsaktivitet og hva hytta skal brukes til, som avgjør om det kan søkes om støtte. Søknadsbestemmelsene for hytter og løyper bør derfor harmoniseres med § 6 i den ordinære anleggsforskriften.

Norsk Friluftsliv ber om

- at medlemsorganisasjoner som har friluftsliv som formål eller hovedaktivitet, kan søke om tilskudd til hytter og løypetiltak i fjellet og overnattingshytter i lavlandet og ved kysten, på samme grunnlag som i den ordinære anleggsforskriften,
- at informasjon, veiledning, søknadsprosesser og dokumentasjonskrav forenkles, og at kommunene bidrar til at flere kjenner til og bruker ordningen,
- at arealbruk, naturverdier, materialbruk og framtidig drift inngår i vurderingen ved tildeling av spillemidler,
- at turmål som motiverer til aktivitet, som utkikkstårn, bål- og rasteplasser, blir søknadsberettigede. Dette er åpne anlegg, tilgjengelige for alle,
- at friluftslivsorganisasjonene kan søke støtte til klubblokaler, sosiale rom og aktivitetsparker, når målet er økt fysisk aktivitet i hele befolkningen,
- at tilskuddssatsene for friluftslivsanlegg oppjusteres. Satsene har stått uendret i mange år, mens kostnadene har økt betraktelig.

4. Profesjonalisering og økte krav og forventninger til idrettstilbudet

Frivilligheten står sterkt, men måten folk engasjerer seg på, er i endring. Færre ønsker å påta seg styreverv og administrative oppgaver, mens mange foretrekker konkrete og aktivitetsrettede oppgaver. Dette stiller større krav til organisasjonenes kapasitet.

Frivilligheten organiserer ikke seg selv. Det er ikke nok å finansiere aktiviteter og bygge anlegg. Noen må organisere tilbudene, rekruttere, lære opp og ivareta de frivillige, utvikle ferdigheter og sørge for at aktivitetene og anleggene faktisk blir brukt. Dette krever kompetanse, kontinuitet og ressurser.

For mange lokale lag er det kapasitet, ikke mangel på initiativ eller behov, som er det største hinderet for å søke støtte til sine aktiviteter/anlegg. Omfattende søknadsprosesser, dokumentasjonskrav og krav til egenfinansiering og framtidig drift gjør at organisasjoner lar være å søke. Få søknader fra friluftslivsorganisasjonene betyr derfor ikke nødvendigvis at behovet er lite.

Forenkling er også frivillighetspolitikk, og må gjelde uavhengig av hvilket departement organisasjonene sorterer under. Tilskuddsordningene må være tilgjengelige også for lag og foreninger uten ansatte.

Uten turledere og aktivitetsledere blir det ingen aktivitet. Rekruttering, opplæring og oppfølging av frivillige ledere må derfor anerkjennes som en nødvendig del av aktiviteten og kunne finansieres gjennom aktivitetsmidlene.

5. Idrett og fysisk aktivitet i et livsløpsperspektiv

Kari på ti år, som oppdaget gleden ved seiling gjennom speideren, har nå blitt ungdom. Kanskje fortsetter hun med organisert idrett i mange år. Men deltakelsen i organisert idrett går ofte ned gjennom ungdomsårene, og andre arenaer blir viktigere. Noen velger egenorganisert trening, andre finner gleden i friluftsliv.

Friluftslivet følger Kari hele livet. Den samme stien kan brukes av Kari som tiåring, som ungdom og som voksen. Men på ulike måter og med ulik intensitet.

Voksne og eldre må også omfattes av virkemidlene
Mange som driver med friluftsliv er voksne og eldre. Det er også viktig å legge til rette for at alle de voksne og eldre som ikke er aktive, finner veien ut. Det krever innsats og penger.

Forrige idrettsmelding la allerede opp til at tilskuddsordningen til friluftstiltak skulle utvides til tiltak for inaktive voksne. Det bør følges opp i den nye meldingen.

Dette handler også om frivillighet. Friluftslivsorganisasjonene bæres av frivillige som merker stier, prepararer løyper, driver hytter og leder turer, og mange av dem er voksne og eldre. Aktivitet for voksne og eldre er derfor også rekruttering av frivillige.

Norsk Friluftsliv ber om

- at spillemidlene i større grad gir mulighet til å skape aktivitet for voksne og eldre, uten at satsingen på barn og unge svekkes
- at meldingen ser aktivitet og rekruttering til frivillighet i sammenheng.

6. Egenorganisert idrett og fysisk aktivitet

Når vi er på tur, tenker vi kanskje ikke over hvem som har merket stien, satt opp skiltene eller bygd bro over bekken.

Bak mye av det som gjør det enkelt og trygt å komme seg ut i naturen, står frivillige i friluftslivsorganisasjonene. Innsatsen deres gjør det lettere for folk å finne fram og bruke naturen, både de som driver friluftsliv og de som driver idrett.

Mye friluftsliv er egenorganisert. Folk går tur, løper, går på ski og padler når det passer dem. Men tilretteleggingen og opplæringen er gjort av en friluftslivorganisasjon. Det kommer hele befolkningen til gode, også de som ikke er medlem i en organisasjon.

Gjeldende idrettsmelding la til grunn at egenorganisert aktivitet ikke kan stimuleres gjennom direkte tilskudd til organisasjoner, og at anlegg derfor er det primære virkemiddelet.

Erfaringene fra friluftslivet viser at dette bildet er for enkelt: Organisert og egenorganisert aktivitet er ikke motsetninger.

Norsk Friluftsliv ber om

- at meldingen anerkjenner frivillige organisasjoner som viktige tilretteleggere for egenorganisert fysisk aktivitet, både friluftsliv og idrett
- at organisasjonene kan få støtte til aktivitet de organiserer for andre enn egne medlemmer.

Har departementet spørsmål eller har behov for meg informasjon, er det bare å ta kontakt.

Med vennlig hilsen
Norsk Friluftsliv

Ingeborg Gjærum
generalsekretær

Ingrid Wigestrand
rådgiver